

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

VII. De Beneficijs, Alternativæ subjectis, ab eáve exemptis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

Ordinariorum & aliorum, ad quos pertinet, collationi locus sit, quoties aliquod vacante beneficiò non apparet, intra tres menses à die notæ vacationis in loco beneficii de illo alicui auctoritate Apostolicâ provifum: alicui autem intra tres menses provifum non appareat, quando provifionem, quæ à Papa facta est, apparet esse nullam; quia actum non esse gestum, & esse gestum nulliter paria sunt, *l. Si se non obrulit 4. §. 6. ff. de Rejudic.* Et quod nullum est, Juris effectum non fortitur, *l. Nuda 55. ff. de Contrah. empr.* ut locus sit arg. Regula, *Non præstat impedimentum, quod de jure non fortitur effectum*, quæ est *§. 2. in 6.* Posterior; quod appositione manûs Papæ, quando ex ea Concordatorum præjudicium resultat, Ordinariorum collationes non impediuntur, talique casu ulla affectio non inducatur, ut ex Puteo *Lib. 3. decis. 226. in una Germana à n. 14.* Roman. *Consil. 312. à n. 5.* & Rebuffo *in Concordat. Tit. de Mandat. Apostol. §. Declarantes*, dictam manûs appositionem, quando Concordatis præjudicium generat, non attendi asserente, observat Gonzalez *cit. gloss. §. 2. n. 15.* Ex ea autem Concordatorum Germaniæ præjudicium resultare, planum sit; cum, si ea Ordinariorum collationi obfisteret, trimestri à die vacationis in loco beneficii notæ lapsò, beneficia in mense Apostolico vacantia liberè conferendi Concordatis stabilita facultas sæpe excluderetur, vel retardaretur. Quâ ratione videtur convelli ex in contrarium deductis prior.

Majorem etiam speciem præsefert, quam vi polleat, posterior, partim; quia Papa Ordinariis collatoribus, sicut amplius tempus, scilicet semestri à die vacationis ipsis notæ, quod ante compete-
bat, non constrinxit, sed omnino reliquit intactum: quantumvis suæ provi-

sioni trimestre duntaxat, idque à die vacationis, non sibi Romæ, sed in loco beneficii notæ reservârit: sic etiam beneficia manûs suæ appositione non affici, sed eorum collationem liberam lapsò trimestri illis indiscriminatim permittere voluisse, inde præsumitur; quòd affectio-
nis mentionem ne verbo quidem fecerit in Concordatis: partim verò; quia, hoc non obstante, Papæ prærogativa etiam in collatione beneficiorum potior est, non solum ob Apostolicæ potestatis Plenitudinem, eâ permissione nihil diminutam: sed etiam propter innumera beneficia & majores dignitates pene omnes Apostolica provifioni liberæ, aut saltem confirmati-
oni vel admissi-
oni reservatas.

ARTICULUS VII.

De Beneficiis Alternativæ subjectis, ab eâve exemptis.

SUMMARIUM.

129. *Ei non subjiciuntur beneficia ad nura Revocabilia,*
 130. *Non numerata, si ea suppleri non sit necesse:*
 131. *Pensiones & beneficia Unita:*
 132. *Coadjutoria, etiam cum futura successione:*
 133. *Beneficia Patronata ex fundatione dotatione, constructione:*
 134. *Et fere, que sunt Patronatus Mixti.*
 135. *Ei ramen obnoxia sunt beneficia Patrimonialia,*
 136. *Monoculavia,*
 137. *Parochialia,*
 138. *Dignitates inferiores & Officia,*
 139. *Que in Titulum conferuntur:*
 N 140. *Beneficia*

140. Beneficia erecta post Concordata,
 141. Et vacantia per resignationem tacitam.
 142. Non in favorem, aut ex causa permutationis:
 143. Et verisimiliter etiam simpliciter resignata:
 144. Secluso tamen Jure speciali.

129. **C**oncordatis in Germania constituta mensium hisque annexarum provisionum Apostolicarum & Ordinariorum alternationi subjunctæ generaliter sunt dignitates & beneficia quæcunque, aliunde sedi Apostolicæ non reservata. Ea tamen generalitas restringenda, seu potius declaranda est; cum alternationi illi locus non sit

Primò, in Regularibus aliisque manualibus beneficiis & vicariis ad nutum revocabilibus; cum enim manualia beneficiorum nomine non veniant in odiosis; & ejusmodi vicariæ beneficia non sint, neque reservationibus, neque alternativæ subjiciuntur; ut, quandocunque etiam in Curia vacant, pertineant ad Ordinarii, aut alterius inferioris collationem, Gonzalez in Reg. 8. gloss. 8. n. 11. Garcias p. 5. de Benef. cap. 1. n. 510. Cochier ad Reg. cit. gloss. 8. à n. 7. & Barbosa de Offic. Episc. alleg. 57. n. 29.

130. **S**ecundò, in beneficiis Ecclesiæ non numeratæ, sive certum canonicorum numerum non habentis: non tamen in omnibus, sed iis duntaxat, quæ non necessario suppleantur; quia reservationi & alternativæ obnoxia tantum sunt beneficia vacatura aut vacantia: talia autem illa beneficia propriè non sunt; cum beneficiatò mortuò, hoc ipso; quòd non necessario suppleantur, expirent potius, quam vacent, Garcias cit. n. 510

131. **T**ertiò, in pensionibus ex alieni be-

neficii fructibus alicui assignatis; cum sint quid temporale & à beneficio separatum, Gigas de Pensionibus q. 28. & Cochier l. cit. à n. 10. excipiens pensionem, seu jus percipiendi portionem reddituù, alicui Ecclesiæ vel beneficio detractorum, perpetuum; ut beneficii habeat rationem.

Quartò, in beneficiis mensæ Episcopali, Capitulari, Abbatiali incorporatis, & aliis alteri cuiquam dignitati vel beneficio accessorie unitis; cum enim hujusmodi beneficia propriè non vacent, sub reservationem & alternativam non cadunt: nisi unita sint dignitati aut beneficio per se reservato aut obnoxio alternativæ, cit. Gonzalez gloss. 5. §. 7. n. 39. & Cochier à n. 16.

132. **Q**uintò, in Coadjutoriis, etiam cum futura successione, propter infirmitatem corporis vel animi coadjuto datis; quòd, cum talis coadjutoria beneficium, eamque obtinens beneficiatus non sit, propriè non vacet, sed cesset, Tholosanus de Benef. cap. 11. n. 12. & cit. Cochier num. 12.

133. **S**extò, in beneficiis juris patronatus laicorum ex fundatione, dotatione, constructione; quia neque Concordata aut Reg. cit. neque alia Jura, beneficia quæcunque, aut alternis mensibus vacatura, reservantia, ejusmodi laicorum patronatus faciunt mentionem: ei autem sine expressa mentione derogare non censetur; propter specialem favorem, ad piarum fundationum studium excitandum, laicis indultum, Glossa in e. Cum dilectus 28. V. Presentare de Jure patronat. Covarruvias Practic. cap. 38. n. 2. & Garcias cit. cap. 1. n. 571. **Q**uin, etiam si ad laicorum presentationem pertinentibus sive juris patronatus laicis beneficiis expressè derogetur, ex privilegio duntaxat vel prescriptione: non etiam ex fundatione, dotatione, constructione orto,

Orto, vel Regibus Principibus aut Marchionibus competenti patronatûs juri derogatum censetur, nisi illius specialis mentio fiat, *citt.* Covarr. *n. 6.* Garcias *n. 575.* & Barbosa *alleg. 57. n. 28.*

134. Præter hæc variæ dignitates ac beneficia sunt, quæ utrum alternis mensibus ad summi Pontificis vel Ordinariorum dioecesanorum aliorumve inferiorum collationem pertineant, anceps est: &

Primo quidem de beneficiis juris patronatûs Mixti sive ejus, quod uni, vel etiam pluribus, ratione proprii patrimonii: alii autem ratione Ecclesiæ, dignitatis, beneficii vel officii Ecclesiastici competit; hæc enim alternativæ subjacere, affirmant graves DD. eâ ducti ratione; quod jus patronatus Ecclesiasticum, tanquam magis dignum, laicale tanquam minus dignum ad se trahat, *arg. c. Quod in dubiis 3. de Consecrat. Eccles.* Rectius tamen negant *citt.* Covarruv. *n. 5.* Gonzalez *gloss. 18. n. 12.* Cochier *gloss. 1. n. 3.* & Wamersius *Tom. 1. Consil. 255. n. 15.* & Nicolarts *in Concord. Tit. 1. dub. 5. §. 14.* Ratio est; quia æquum non est, ut laicus privilegium suum perdat propter societatem clericis; cum in re individua quis præjudicium pati & privilegium suum amittere non debeat propter societatem alterius, non privilegiati. Excipitur tamen jus patronatûs Mixtum, laico competens non ex fundatione, dotatione, vel constructione: sed ex solo privilegio vel præscriptione: uti etiam, in quo patroni laici minorem votorum numerum habent, quam Ecclesiastici; tali enim casu major pars prædominans esset attendenda, Nicolarts *cit. dub. 5. §. 15. & 16.* cum aliis DD. *citt.*

135. Secundò, de beneficiis Patrimonialibus, quæ alternæ collationi esse obnoxia, aliqui negant; quod sub reservationem non cadant, sine specifica men-

tione. Sed, licet hoc ita sit, quando prævia patroni laici præsentatione obtinetur, casu tamen, quò juris patronatûs Ecclesiastici aut collativa sunt, ea reservationi & alternativæ subjici, *citt.* Gonzalez *gloss. 9. §. 1. n. 59.* Garcias *n. 562.* & Palao *Tract. 13. disp. 2. p. 22. §. 1. n. 3.* desumunt ex generalitate §. *Deceteris & Reg. 8. citt.* quorum illò beneficia quæcunque, de quibus jure ordinario per inferiores providetur: istâ qualitercunque qualificata alternativæ subjiciuntur. Unde non apparet, quomodo ei Patrimonialia subtrahantur.

Tertiò, de Monocularibus. Vo. 136. catur autem Monoculare seu Monoculum beneficium, quod in Ecclesia unicum est: uti &, cujus solius collatio pertinet ad collatorem. Cujusmodi beneficia alternativâ non comprehendunt, cum Gloss. *in Clement. 1. V. Incerta* volunt Falco *de Reservat. q. 3. pr. n. 32.* & Selva *Lib. 3. de Benef. q. 11. à n. 71.* quòd verisimile non sit, Papam ad se id avocare & collatorem unicâ, quam habet, conferendi potestate privare voluisse. Sed rationi huic vim, si quam habet, omnem adimit generalitas & vis verborum valde pragnantium, §. *Reg. citt.* *Quacunque & qualitercunque qualificata*; ac proin etiam Monocula beneficia comprehenduntur: iisque accedentes Rotæ decisiones. Accedit; quòd Monocularia sint fere omnia beneficia curata: quæ alternativâ comprehendunt, mox statuatur. Unde Monocularia alternis mensibus ad Papam & inferiorum collationem pertinere, pene indubitatum, ajunt *citt.* Gonzalez *gloss. 9. §. 4. à n. 15.* Garcias *n. 518.* Cochier *gloss. 4. n. 5.* & Nicolarts *dub. 2. §. 3.*

Quartò de Parochialibus, quæ du- 137. bia reddit rescriptum Bonifacii VIII. *c. Cum in illis 16. in 6.* declarantis, mandatò Apostolicò; ut alicui provideatur de Ec-

N 3

clesia,

clesia, dignitate, personatu aut quocunque alio beneficio, non comprehendi Ecclesiam parochialem; nisi animarum cura expressa mentio fiat. Unde nomine beneficii simpliciter prolatò, etiam si ei adjiciatur particula generalis *Quocunque*, parochiale non venire videtur. In specie autem alternativam ad Vicarias perpetuas, parochias & similia non extendi, desumitur ex eo; quòd Germaniæ Concordatis non plura referentur, quàm Regulis Cancellariæ: quibus ejusmodi vicarias non refervari, à Rota decisum, testis est *cit. Nicolarts dub. 7. §. 9.* Imò Pius V. *Constit.* quæ incipit *Ad exequendum Cal. Novemb. 1567.* edità dictas Vicarias ad nominationem parochorum aut aliorum, quibus unitæ sunt, pertinere, asserunt omnino indistinctè, & sine ulla mensuram mentione, *cit. Gonzalez gloss. §. §. 3. à n. 59. & Garcias p. 9. de Benef. cap. 2. §. 2. à n. 289.*

Nihilominus, parochialia quoque beneficia alternativà comprehendi, cum jam *cit. D.D. Flamin. Lib. 8. de Resignat. q. 9. n. 103. & Pafecio Prax. Episc. p. 2. cap. 5. art. 3. V. Beneficiis quoque tradit cit. Nicolarts dub. 6. §. 5.* permotus antè allegata generalitate *Concordatorum. & Reg. 8.* verbis *Cum cura & sine cura* parochialia satis exprimentis, nihil obstante, *c. Cum in illis cit.* quia, sicut istò contentæ declarationis ratio; quod de idoneitate impetrantium beneficia curata notitiam habere velit Papa: sic ipsa etiam declaratio ac dispositio locum duntaxat habet ad effectum impetrationis, & non restringendæ reservationis, *Gonzalez gloss. 6. num. 18.*

Neque hac in re paritas est cum Vicariis perpetuis; quia de his aliud suadet *Reg. cit. & præsertim Constitutio Piana.* Neque obstat; quòd alternativæ subjacent beneficia, quæ sunt juris patrona-

tus Ecclesiastici; quia jus, quod Rectori principali respectu Vicariæ, suæ Ecclesiæ Monasterio vel beneficio unitæ competit, non est nudum jus patronatus, sed conjunctum cum dominio temporalium, *Glossa in Clement. 1. V. Jus presentandi de Jure Patronat.* neque præcisè jus respiciens præsentationem, ut patronatus Ecclesiasticus: sed nominationem, continentem vim institutionis, *c. 1. de Capell. monach.* cum eam sequens institutio Ordinarii solum Authorizabilis, sive nominati approbatio sit ad curam, ut à Rota decisum est apud *Nicolarts cit. §. §. 9.*

Quintò, de dignitatibus quibusdam, scilicet in Ecclesiis Cathedralibus Pontificali proximâ, & in Collegiatis Ecclesiis primâ dignitate inferioribus; uti & de iis, quæ Officia & Administrationes nuncupantur; ea enim in Germania nostra alternativæ subjacere, perspicuè desumitur ex *Concordatis*, quibus Papa, cum quarundam electivarum dignitatum ac beneficiorum dispositionem Germanis reliquisset, subjungit, de cæteris se observaturum menses alternos. Nihilominus inter ea distinctioni locus est; vel enim in Titulum & perpetuò, seu ad provisi vitam conceduntur, vel non? Si prius, ea, quocunque nomine vocentur, alternativæ subjacere, & in mente Apostolico vacantia Papæ esse reservata: Si posterius, ea quocunque mense vacent, ad inferiorum collationem semper pertinere, docent *cit. Gonzalez gloss. §. §. 1. à n. 5. Flamin. Lib. 2. q. 1. n. 92. Cochier ad cit. Reg. 8. gloss. 1. n. 24. Nicolarts Tit. 1. dub. 1. §. 16. dub. 3. à §. 2. & Weils in Concord. assert. 19.* Ratio prioris est; quia ea, quæ in Titulum conferuntur, quomodocunque nominentur, re ipsa propriè dicta beneficia Ecclesiastica sunt, hisque apertè accententur *c. Nulla 2. V. Cum verò de Concess. præb. & c. fin. pr. in 6.*

ac proinde à provisione alternativa, §. De cateris & Reg. 8. cit. placitâ, eximi non possunt. Posterioris autem; quodd, quæ in titulum non conferuntur, Manualium jure censentur. Unde cit. alique DD. Ecclesiarum Cathedralium & Collegiatarum Decanatus, Archidiaconatus, Primiceriatus, Scholasterias & similes dignitates atque officia obnoxiiis alternativa; ac proinde in mense Apostolico, etiam extra curiam vacantia Papæ reservatis accensent: Vicarii autem generalis, tam Episcopalis quàm Capitularis, dignitatem, Custodis, Cellarii, Protonotariorum &c. officia ab alternativa esse exempta: & quocunque etiam Apostolico mense vacant, ad Episcopi aliorumve inferiorum provisionem pertinere, docent.

140. Sexto, de beneficiis fundatis & erectis post inita Concordata; ad ea enim his placitam alternativam porrigentibus obtare declaratio Clement. fin. de Rescript. cujus tenor est, *Nostras super conferendo tibi beneficio vacaturo directas literas ad beneficium post datam ipsarum creati statum non extendi*: & si hic ejus tenor non obstat, manus aliquando ligare videtur voluntas fundatoris, ea quocunque mense vacant, solius Ordinarii diocesani vel alterius collatoris inferioris provisioni in ipso foundationis limine expressè subijcientis, arg. l. In traditionibus 48. ff. de Pañis.

Sed hoc leve, & ejusmodi voluntas inefficax est; quia fundator derogare nequit juri, de beneficiis cæterisque juribus Ecclesiasticis disponendi, Papæ vi jurisdictionis à Christo immediatè acceptæ competenti; cum de re sua facere nemo queat, ut jura etiam humana super ea statuta non habeant locum, l. Nemo 55. ff. de Legat. 1. & privata dispositio testatoris aut alterius fundatoris non possit generalem Constitutionem Canonis im-

mutare, ut dicitur c. Requisisti 15. de Testament. Non major vis est Clement. cit. cum; quia eâ agitur de prima vacatione post beneficii erectionem: quam etiam alternativæ subijci, verisimile non est; ne Ordinarius, à se in mense Apostolico fundati beneficii collationem sibi non competere videns, à fundatione retrahatur, cit. Garcias n. 520. & Nicolarts dub. 4. §. 4. tum verò; quia Clem. cit. de speciali reservatione pro certa persona, quæ odiosa & restringenda, c. Quamvis 4. pr. in 6. præsentem autem dubitationem de generali, legali, & quia ex pacto publicæ utilitatis causâ inuito orta est, favorabili est sermo.

Quare Concordata, iisque firmatam alternativam & Reg. 8. cit. etiam ad beneficia postea erecta porrigi, merito docent cit. Gonzalez Gloss. 9. §. 5. à n. 44. Garcias n. 519. Wamelius Tom. 1. Consil. 242. Cochier Gloss. 4. n. 9. Barbosa n. 81. Nicolarts dub. 4. n. 2. & Weils Assert. 22. Ratio est; quia Concord. & Reg. cit. verba generalia, Quocunque & qualitercunque qualificata beneficia, alternis mensibus reservant Papæ, aut inferiorum collationi relinquunt: eaque generalitate etiam novæ erectionis qualitate prædita comprehendi, fuit expediens & ad finem per Concordata intentum propè necessarium; ne, si Papa, ut ante inita Concordata, Præventionis jure de iis vacaturis provideat, inferiores facile graventur: & si quovis mense vacantia Papa & inferiores conferre, seque mutuo prævenire nitantur, collationes cum damno Ecclesiarum & animarum periculo præcipitentur.

Septimò, de beneficiis vacantibus 141. per Resignationem. Non quidem tacitam; talia enim non, quasi in Curia vacant, sed Apostolicæ reservata: sed alternativæ obnoxia, ex dictis constat.

N 3 Neque

142. Neque etiam per expressam in alterius favorem; cum enim huiusmodi resignatio admitti à solo Papa possit, eà factà, & ab isto admittà dimissum beneficium, tanquam in Curia vacans, provisioni Apostolicæ est reservatum, juxta dicta n. 83. Neque etiam vacantia per resignationem ex causa permutationis; cum enim huiusmodi permutatione, quocunque mense factà, beneficia per eam dimissa ipsis permutantibus, non aliis, conferenda sint, alternativæ subjecta non sunt, sed ab Ordinario conferri possunt. Cujus ratio reddi solet; quòd beneficia permutata non vacent ad reservationis & similes effectus: sed solummodo; ut permutantibus valeant conferri, citr. Gonzalez *Gloss.* 14. n. 31. Branden *q.* 12. n. 13. Cochier *ad Reg.* 8. *gloss.* 11. n. 29. Nicolarts *dub.* 9. §. 9. & Weis *Afser.* 23. n. 3.

143. Sed per Resignationem expressam & simplicem, sive purè & absolutè factam; per hanc enim vacantia alternativæ non subjacere; ut Germaniæ Episcopi quorumcunque beneficiorum, aliunde non reservatorum, resignationes, sicut in suo, sic etiam in Apostolico mense admittere, eaq; resignata conferre liberè valeant DD. qui Germaniæ Concordata scriptis illustrarunt, communis sententia & ratio est; quòd per *Concordatorum* reservationes Papa noluerit duriorrem facere conditionem Episcoporum Germaniæ, quàm Ordinariorum aliarum Nationum est per *Regulas Cancellariæ*: vi quarum ab his conferri possunt beneficia vacantia per resignationem simplicem, ut constat ex earum *Regula* 8. Ita DD. allegati atque, à Praxi & specialibus diocesium juribus abstrahendò, verisimiliter omnino.

Contrarium tamen & alternativæ in beneficiis vacantibus per reuuntiationem

generaliter, & inter istius modos non distinguendò locum esse, asserit Zerola *Prax. Episc.* p. 2. V. *Alternativa* §. 1. Cujus doctrina, saltem si ad Germaniam restringatur, suaderi potest partim ex eo; quòd istius Concordata de ceteris dignitatibus ac beneficiis (omissis *Reg.* 8. verbis, *Alias quàm per Resignationem*) absolutè, & inter vacandi modos non distinguendo dicant, ea, cum vacabunt, alternis mensibus à Papa vel Ordinario conferenda: partim verò; quòd nihilominus conditio Ordinariorum Germaniæ post Concordata non sit durior, quàm est aliarum Nationum vi *Regule cit.* cum vi hujus alii tantum tertio quovis: vi illorum autem Germaniæ Episcopi alternis mensibus vacantia valeant conferre.

Dixi etiam, à Praxi & juribus *dioceseon specialibus abstrahendò*; ne aliquid derogarem juribus Serenissima Domus Electoralis Bavarie nostræ: quæ, sicut jus mensis Papalis in Bavaria præscripsit, ut constat ex *Recessibus Concordatæ cum Ordinariis Dioceseantis* §. 6. V. *fin.* verbis, *Das Jus des Päpstlichen Monats / so der Landesfürst præscribet* sic id præscribere etià potuit respectu beneficiorum mense Papali vacantium per simplicem resignationem, si in quasi possessione juris ea etiam per resignationem vacantia (uti etiam ad alia) quæ alternativè subjacere hætenus negavimus, clericis præsentandi legitimo tempore fuit, ut rectè ostendit Prænob. & Magnificus Collega D. Dominicus Bassus *Semicenturie sue Controvers.* 42. à n. 8.

